

meg a kaptafán. Az asztala az azt a célt szolgálja, hogy ott tarja a szerszámokat. Ha megdöntjük az asztalt, az összes szerszáma leesik.

Az én véleményem szerint a szakképzés jelenlegi rendszere fenntarthatatlan és céltalan, mert egyre inkább csak a termelési folyamatokban részt vállalni képes munkaerőre van szükség. Miközben az ország gazdasága egyre nagyobb gondokkal küzd, addig az országban nem találunk szakembereket, akik elvégeznének munkát. Nem azért, mert nincsenek meg a képességeik azoknak, akik képzik őket, hanem azért, mert a képzettségük, a módszereik nem felelnek meg a mai ipar követelményeinek.

Teljesen egyet értek azokkal, akik potenciális analabétákról beszéltek, mert mi olyanokkal foglalkozunk, akik esetleg negyven éves korukban lettek sérültek, húsz éves korukban volt utoljára könyv a kezükben, és most a lebutított multimédiás anyag használati utasítását sem értik, nemhogy magát az anyagot.

Hatalmas itthoni hátrányokkal kell megküzdenünk, és egy olyan angolszász iparral, ahol a kultúra része az, hogy ha két órát vonatozok, akkor veszek egy kis szakmai ismertető füzetet a pályaudvaron, amit útközben elolvasok, hogy ne maradjak le a szakmai fejlődésben. Ez nem az egyetemet végzetteknel, hanem a szakmunkásoknál gyakorlat harminc éve. Azóta tudják, hogy mindig tovább kell magukat képezni, mert különben kirúgják, őket és elveszítik az állásukat.

Két tényt hagytam a végére. Az egyik, hogy nálunk a fogyatékosok 10%-a dolgozik az EU 55%-ával szemben. Ez azokra a fogyatékosokra vonatkozik, akik képesek lennének még munkát végezni. Az egészségesek 56%-a dolgozik az EU 65-70%-ával szemben.

Látszik, hogy mi a feladat és az is – ami egy másik beszélgetés tárgya lenne –, hogy még jó ideig nem az egyetemet végzett embereket bízzák meg munkával, mert azokat a munkákat általában nem mi fogjuk megkapni a nemzetközi munkamegosztásban. Nekünk egy nagyon erős szakmunkás képzés és ellátottság irányába kellene elmozdulnunk, ha tovább akarunk lépni a nagyobb hozzáadott értéket teremtő tevékenységek felé. Szerintem az Önök munkájának rendkívül nagy szerepe lesz a jövőben, de nem biztos, hogy az eddigi módon.

Köszönöm a figyelmüket!

CSETE ÖRS • Határon túli tanulmányutak diákoknak

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Egy olyan programról kívánok beszámolni Önöknek, amelyet a szakoktatást támogató Apáczai Közalapítvány ebben az évben fog elindítani, és amilyenről nem hallottunk Magyarországon az elmúlt 15-20 évben.

Mielőtt azonban erről szólnék, engedjék meg, hogy röviden bemutassam az Apáczai Közalapítványt amely most ünnepli tíz éves fennállását, és amelynek alapfeladata a határon túli magyar nyelvű felsőoktatás, szakoktatás és felnőttképzés támogatása. Közalapítványunkat nyolc tagú kuratórium vezeti, melynek tagja a Szakképzési Társa-

ság jelen lévő alelnöke, König Sándor is. Az ő személye is erősíti, hogy a Közalapítvány preferálta és preferálja támogatás-politikájában a szakképzést. A közalapítványnak a Munkaerőpiaci Alap a legfőbb forrása: tíz év alatt összesen öt és fél milliárd forintot fordíthattunk a szomszédos országok magyar oktatásának támogatására. Néhány mondat arról, mire fordítottuk ezt a hatalmas összeget.

A határon túli magyar nyelvű felsőoktatásra közel kétmilliárd forintnyi támogatást adott a közalapítvány. Alapigazság, hogy nincs magyar nyelvű felsőoktatás magyar nyelvű tankönyvek, jegyzetek nélkül, ezért számos ilyen kiadvány megszületéséhez járultunk hozzá. Például egyedül Marosvásárhelyen van magyar nyelvű orvoscépzés a szomszédos országok közül. Az ott végzett orvosok jelentős százaléka Magyarországon vállal munkát. Valószínűleg Önök is találkoztak már – bár valószínűleg nem tudták – olyan orvossal, aki Erdélyben végzett. Nem kell magyarázni, mennyire fontos, hogy ezek az orvosok magyar nyelvű szakkönyveket is használhassanak a tanulmányaikhoz. Közalapítványunk sokat segítette őket az egyetemi jegyzeteik kiadásának támogatásával, sőt orvosi szakkönyvtárunk épületét is a hozzájárulásunkkal vásárolhatták meg. Jelentős a felsőoktatás háttérintézményeinek támogatása is például az olyan ingatlan-beruházásokkal, mint a Kárpátaljai Tanárképző Főiskola könyvtárának kialakítása. Megtisztelő, hogy közalapítványunk névadójáról, Apáczai Csere Jánosról nevezték el a főiskola gyönyörű olvasótermét Beregszászon. Rajtuk kívül számos könyvtárat, kutatói háttérintézményt, gyakorlati képzési helyet hozhattak létre partnereink abból a bő egymilliárd forintból, amit oktatási célú ingatlanokra fordítottunk. A felsőoktatásban megfogalmazódott az igénye, ezért támogattuk a magyarországi egyetemi oktatók határon túli vendégtanári működését is. Így például a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatóit, hogy kurzusokat tartsanak az erdélyi színészképzés számára. A segítségünkkel jutott több millió forintos kísérleti eszköz többek között a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemre, mely a magyarokat legnagyobb számban képző állami tudományegyetem. Ezeket az eszközöket nemzetiségtől függetlenül használhatja bárki, akinek szüksége van rá a tanulmányaihoz. Mindenki tudja, honnan kapták, mert matrica jelzi, hogy Magyarországról származnak.

Ami a szakoktatást illeti, közalapítványunk a határon túli magyar nyelvű képzés legjelentősebb magyarországi támogatója. Bő kétmilliárd forintot jutathattunk eszközvásárlásokra, tanműhelyek és kollégiumok építésére, minőségbiztosításra, ösztöndíjakra. Egy kárpátaljai szakiskolában az egyik tantermet varrógépekkel szereltük fel, és az átadáson tanúja voltam, amikor megérkezett a település varrodájának tulajdonosa, aki majd foglalkoztatja a tanműhelyből kikerülő lányokat. Csak ámult-bámult, mert jobb varrógépeket sikerült az iskolába juttatni, mint amilyeneket ő használ az üzemében. Ezt azért fontos megemlíteni, mert számos magyarországi támogató gondolta, hogy a levetett Pentium 2-es számítógép is jó lesz még a szomszédos országokba. Holott teljesen más a helyzet, többek közt az Apáczai Közalapítvány támogatásának is köszönhetően. Az eszközök gyakran semmivel sem rosszabbak, mint Magyarországon. Csak tavaly öt nagyteljesítményű számítógép vezérelt esztergát és marógépet

vásároltak segítségünkkel, illetve tíz évnyi működésünk során mintegy négyezer új, számítógépes munkaállomás megvételét támogattuk.

A felnőttképzés a harmadik fő iránya támogatásainknak. A szomszédos országokban a magyar nyelvű felnőttképzés legelső támogatója az Apáczai Közalapítvány volt. Azért is érdemes ezt megemlíteni, mert még jelenleg sem olyan a felnőttképzés kiépítettsége ezekben az országokban mind törvényi, mind szervezeti szinten, mint amilyen a jelenlegi magyarországi gyakorlat. Ezen területen a tudás átadására erős az igény mind a mai napig. Egy székelyudvarhelyi szakiskola ácsokat felkészítő felnőttet képző tanfolyamán elmondta nekem a képzés vezetője, hogy a képzés középkorú résztvevői ácsként dolgoznak, mindig is ácsként dolgoztak, de nemrég szembesültek azzal, hogy erről nincs papírjuk. A támogatás lehetővé tette, hogy négyszáz órában ezek az emberek papírt is szerezhessenek legendás székely áctudásuk mellé. A bő egymilliárd forintnyi felnőttképzési támogatásaink legjelentősebb része munkavállalók átképzésének támogatása volt.

Előadásom második felében rátérnék 2009-es tevékenységünkre. Programjaink két fő irányt céloznak meg: egy kutatási projektet és a „Tanulmányi kirándulás szakkepző intézmények diákjainak” programot.

Nemrég egy rádióhír számolt be arról, hogy az Ipoly fölötti hidakat rendbe kell hozni, mert szép, szép, hogy egy közösséghez tartozunk, de ha 50-70 kilométerenként van csak átjárás a szomszédos országokba, akkor a valódi összetartozást igen csak akadályozza, hogy nincs út, híd, nincs átjáró. A magyar nemzetpolitikában az egyik fő cél a kapcsolatok létrehozása, erősítése. De nem csak a hidaknál, a közutaknál szükséges az akadálymentesítés, hanem az emberek között is. Mit jelent ez? Azt, hogy közalapítványunk számára támogatáspolitikai feladat, hogy lehetőséget biztosítson egy magyarországi magyarnak, hogy kapcsolatba kerüljön például egy szlovákiai magyarral, megismerjék egymást, találjanak közös érdeklődési területet, megbarátkozzanak. Értelemszerűen mind a ketten gazdagodnak, aminek ezer hatása lehet az élet legkülönbözőbb területeire.

Ehhez illeszkedik az egyik kutatási témánk, ami abból indul ki, hogy a magyar nyelvű szakképzés Magyarországgal együtt összesen öt országban van jelen, ami semmiképpen nem hátrány, sőt ellenkezőleg: rendkívüli előny és lehetőség. Nyelvi azonosság, ismerős környezet, és mégis más intézmény, más ország. Előfeltevésünk szerint érdemes megvizsgálni, hogy lehetséges-e elindítani egy olyan diákmobilitási programot, ami a szakképzés gyakorlati időszakában segíti az országok, intézmények közötti átjárhatóságot. Például a Sepsiszentgyörgyön cukrászatot tanuló gyerek jöhessen budapesti szakmai gyakorlatra, illetve egy faipari szakmában tanuló magyarországi gyerek mehessen akár székelyudvarhelyi szakmai gyakorlatra. Lényeges, hogy ez ne pusztán a két iskolaigazgató jóindulatán vagy barátságán múljon, hanem rendszerszerű és akkreditálható legyen. Kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy miként lehetne ezt megvalósítani a diákok és a szakoktatók szintjén.

A másik kutatási témánk ahhoz kapcsolódik, hogy a szomszédos országokban gyerekek ezrei vesznek el a magyarság számára évente, mert olyan helyen laknak, ahol a magyarság teljes kisebbségben, vagy ahogy ott mondják, szórványban él. Élhetnek kis falvakban, de városi szórványban is, például Temesváron, ahol nem magyar nyelvű iskolákba járnak, és így sodródnak a beolvadás, az asszimilálódás felé. Kutatási programunk annak vizsgálatára irányul, hogy vajon vannak-e ebben a szórványnépességben olyan fiatalok a szomszédos országokban, akik elhozhatók Magyarországra szakképzésre, a szakképesítés megszerzésére, és akik hajlandóak is idejönni tanulni. Magyar nyelven kaphatnak nálunk szakképzést és a végén hazatérhetnek, de akár maradhatnak is.

Előadásom utolsó részében szólnék arról, amiért itt vagyok. Decemberben több pályázatot is benyújtottunk a Munkaerőpiaci Alaphoz, és őszinte örömünkre az egyik pályázatunk nyertesnek bizonyult. Ez a pályázat arra irányul, hogy mintegy négyezer magyarországi szakoktatásban tanuló diákot, és kétszáz oktatót tanulmányi kirándulásra vigyünk Szlovákiába és Romániába, díjmentesen. Elképzelésünk szerint olyan szakmát képző iskolákba visszük a jelentkezőket, amely hasonló profilú ahhoz, ahol ők tanulnak. Ismerjék meg egymást a gyerekek, menjenek be egy másik állam olyan oktatási intézményébe, ahol szintén magyarul oktatnak! Egy másik fontos eleme ennek a programnak, hogy kétszáz oktató kollégát kísérő tanárként szeretnénk kiutaztatni. Ennek kapcsán gondolkodunk azon, hogy miként lehet a magyarországi tanárto-vábbképzés rendszerébe beépíteni a „határon túliságot” (például, az utazás előtt némi alapinformációt adunk ennek a kétszáz kollégának a szomszédos országokról, az ott élő magyarságról, az ottani képzésekről).

A fenti projekt előkészítésének keretében két héttel ezelőtt kérdőívet küldtünk az Apáczai Közalapítvány nevében, a Szakképzési Társaság ajánlásával valamennyi magyarországi és határon túli magyar tanítási nyelvű szakiskola igazgatójának. A magyarországi iskolák 15%-tól jött válasz, a határon túli intézmények 62%-a válaszolt, így összesen 208 intézmény jelzett vissza a megkeresésünkre. Néhány alapadaton túl elsősorban a szomszédos ország magyar iskoláival meglévő testvériskolai kapcsolatok érdekelték minket. Sokan nyilatkoztak a válaszadók közül úgy, hogy nekik a szomszédos országokkal nincs testvériskolai kapcsolatuk, nincs társintézményük, de van holland, német, francia, vagy más partnerük. A 208 kérdőívet kitöltő magyarországi és határon túli iskolából 41 iskola között van intézményi kapcsolat. Magyarországon az egy szakiskolára jutó testvérintézményi kapcsolatok száma 1,2, Romániában 1,9, Szlovákiában 1,8. Összességében úgy becsüljük, hogy határon túli magyar kapcsolattal a magyarországi szakiskoláknak csupán 18-20 százaléka rendelkezik. Mit jelent mindez? Egyrészt azt, hogy a határon túliak továbbra is jobban figyelnek ránk, mint amennyire mi rájuk. Másrészt pedig azt, hogy az Apáczai Közalapítványnak vannak még feladatai ezzel kapcsolatban, hiszen a magyar kormány azért alapította és tartja fenn, hogy elősegítse a magyar-magyar kapcsolatok építését.

2009 végén, 2010 elején írunk ki egy pályázatot, hogy minél több kapcsolat épüljön a magyarországi és a határon túli szakképző intézmények között. Ez a pályázat tanulmányi kirándulásra szól, amit magyarországi szakiskolák pályázhatnak meg. Ne csak hidak épüljenek magyarországi és a határ túloldalán található települések között, hanem az ismeretségek, barátságok is épüljenek újra az ott és az itt élő magyar emberek közt! Kérem, vegyenek részt ebben a munkában, és pályázzanak!